

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
1961-19

meddelad i Stockholm den 28 november 2019

KLAGANDE

Allmänna ombudet för socialförsäkringen
103 51 Stockholm

MOTPART

AA

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Jönköpings dom den 14 februari 2019 i mål nr 843-18

SAKEN

Sjukpenninggrundande inkomst

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen upphäver underinstansernas avgöranden och förklarar att AA inte omfattas av SGI-skydd efter det att hon avslutat sina studier.

Dok.Id 209585

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00
E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se
www.hogstaforvaltningsdomstolen.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag–fredag
08:00–16:30

BAKGRUND

1. En persons sjukpenninggrundande inkomst, SGI, fastställs av Försäkringskassan och ligger till grund för beräkningen av flera slags ersättningar inom socialförsäkringssystemet. Som huvudregel bestäms SGI på grundval av den årsinkomst som en försäkrad kan antas komma att få tills vidare från anställning eller annat förvärvsarbete.
2. Den som minskar sin inkomst får som regel sänkt SGI. Det finns emellertid situationer när en försäkrad trots sin minskade inkomst får behålla sin tidigare SGI, dvs. när ett SGI-skydd gäller. Ett sådant SGI-skydd kan under vissa villkor gälla, exempelvis vid studier eller arbetslöshet eller om en anställd avbryter sitt arbete under en kortare period.
3. AA studerade med studiestöd. Studiestödet var beviljat fram till och med den 5 juni 2016. Försäkringskassan hade 2015 fastställt hennes SGI på grundval av inkomsten av ett tidigare arbete.
4. AA avslutade studierna vid vårterminens slut i juni. Hon var sedan ledig under några veckor i väntan på förlossning. Försäkringskassan beslutade att AA omfattades av SGI-skydd fram till dess att barnet föddes. Beslutet motiverades med att ett kortare avbrott i SGI-skydd i väntan på beräknad förlossning hade godtagits i bl.a. ett avgörande från Kammarrätten i Stockholm den 3 november 1999 i mål nr 69-1998.
5. Allmänna ombudet för socialförsäkringen överklagade Försäkringskassans beslut. Förvaltningsrätten i Linköping avslog överklagandet och uttalade att i avsaknad av avgörande från högre instans får den kammarrättspraxis som Försäkringskassan hänvisat till anses vara gällande. Kammarrätten i Jönköping gjorde samma bedömning som förvaltningsrätten.

DOM

Mål nr
1961-19

YRKANDEN M.M.

6. *Allmänna ombudet för socialförsäkringen* yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen ska upphäva underinstansernas avgöranden och förklara att AA inte omfattas av SGI-skydd efter det att hon avslutat sina studier. Allmänna ombudet anför att det saknas skäl för att ge gruppen gravida studenter ett SGI-skydd som placerar dem i en bättre situation än andra grupper av gravida kvinnor. Att utvidga SGI-skyddet på det sätt som underinstanserna gjort skulle ytterligare försvaga kopplingen mellan SGI och fortlöpande förvärvsarbete eller arbetssökande.
7. AA har inte yttrat sig.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Frågan i målet

8. Frågan i målet är om SGI-skydd har gått förlorat för en försäkrad som avslutat sina studier en kortare tid före beräknad förlossning.

Rättslig reglering m.m.

9. Av 25 kap. 2 § socialförsäkringsbalken framgår att SGI är den årliga inkomst i pengar som en försäkrad kan antas komma att tills vidare få för eget arbete.
10. I 26 kap. 4 § anges att SGI ska ändras om Försäkringskassan får information om att den försäkrades inkomstförhållanden eller andra omständigheter har ändrats på ett sätt som har betydelse för storleken på förmånen. Av 9 § framgår att SGI-skydd gäller för tid då den försäkrade avbryter eller inskränker sitt förvärvsarbete av något skäl som anges i 11–18 a §§.

11. Enligt 11 § gäller SGI-skydd bl.a. under tid då den försäkrade bedriver studier för vilka han eller hon får studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395).
12. Av 26 kap. 13 § socialförsäkringsbalken framgår att SGI-skydd gäller under tid då en försäkrad står till arbetsmarknadens förfogande. Därutöver anges i 3 § förordningen (2000:1418) om tillämpningen av vissa skyddsbestämmelser för sjukpenninggrundande inkomst att den som är helt eller delvis arbetslös kan omfattas av SGI-skydd. Det gäller när den försäkrade är beredd att anta erbjudet arbete i en omfattning som svarar mot fastställd SGI, aktivt söker arbete och är anmäld som arbetssökande hos den offentliga arbetsförmedlingen.
13. Enligt 26 kap. 14 § socialförsäkringsbalken gäller SGI-skydd under tid då den försäkrade är gravid och avbryter eller inskränker sitt förvärvsarbete tidigast sex månader före barnets födelse eller den beräknade tidpunkten för födelsen.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

14. För att en försäkrad som avbrutit förvärvsarbete ska få behålla en tidigare fastställd SGI krävs att det finns någon grund för SGI-skydd. Olika grunder kan avlösa varandra. I princip får det inte finnas något avbrott mellan perioder med olika grunder för SGI-skydd.
15. Det författningsreglerade SGI-skyddet har genom rättspraxis utvidgats på det sättet att det har godtagits att en försäkrad får behålla sitt SGI-skydd under en kortare tid då han eller hon har gjort ett avbrott i pågående arbetssökande på grund av semester. Enligt HFD 2014 ref. 11 saknas skäl att låta detta utvidgade skydd omfatta andra än arbetssökande.
16. AA har inte avbrutit eller inskränkt ett förvärvsarbete på ett sådant sätt att hon omfattas av SGI-skydd enligt 26 kap. 14 § socialförsäkringsbalken. Hon var inte heller arbetssökande under perioden fram till barnets födelse. AA omfattas därför

DOM

Mål nr
1961-19

inte av det SGI-skydd som genom praxis endast har utvidgats till att gälla arbetssökande som har haft ett kortare uppehåll i arbetssökandet.

17. Det har i målet inte framkommit någon annan grund för att anse att SGI-skydd förelåg under denna tid.
18. Allmänna ombudets överklagande ska därför bifallas.

I avgörandet har deltagit justitieråden Helena Jäderblom, Erik Nymansson, Mahmut Baran, Kristina Svahn Starrsjö och Helena Rosén Andersson.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Maria Rydell.